

Pěstitelství

Charakteristika jednotlivých užitkových skupin organismů

Přednáška č. 5

Ovocnictví

Ing. Helena Jedličková, Ph.D.

Mgr. Hiklová Ivana

Úvod:

- Obsah
- Základní charakteristika ovocných rostlin
- Uživatelské členění
- Rozmnožování ovocných rostlin
- Ošetřování ovocných výsadeb
- Modelové ovocné rostliny

Ovocnictví

Nauka o ovocných rostlinách se nazývá **ovocnictví** a zahrnuje:

1. **Školkařství** – rozmnožování a pěstování ovocných sazenic ve školkách.
2. **Sadovnictví** – pěstování dřevin na trvalém stanovišti až k produkci ovoce.
3. **Pomologie** – věda, která se zabývá studiem druhů a odrůd a jejich hodnocením. Zařazujeme zde degustační zkoušky

Ovocné rostliny podle stavby nadzemní části dělíme na:

- 1. Stromy** – nadzemní část dřevnatá s výrazně vyvinutým kmenem (jabloň, hrušeň, ad.)
- 2. Keře** – nadzemní část dřevnatá bez kmene. Jednotlivé dřevnaté výhony vyrůstají ze země. (rybíz, líska, ad.)
- 3. Polokeře** – nadzemní část je polodřevnatá, (horní část je bylinná a na zimu odumírá) jednotlivé výhony vyrůstají ze země. (maliník, ostružiník)
- 4. Byliny** – nadzemní část je bylinná (jahodník)

Podle plodů dělíme ovocné plodiny na:

1. druhy s plodem dužnatým
2. plodem suchým.

Dužnaté plody dělíme na:

Malvice

Peckovice

Bobule

Suché plody

zástupcem je oříšek

Některé ovocné rostliny vytvářejí **nepravé plody- souplodí.**

(souplodí peckovic – maliny, ostružiny nebo souplodí nažek – jahody)

2. druhy s

Uživatelské členění

1. **Jádroviny** (malvice)
2. **Peckoviny** (peckovice)
3. **Skořápkoviny** - oříšek
 - peckovice
4. **Drobné ovoce** - bobule
 - souplodí peckovic
 - souplodí nažek

Rozmnožování ovocných rostlin:

Generativní rozmnožování

rozmnožování ze semen

Podnož – rostlina na kterou se štěpuje ušlechtilá odrůda technikou očkování a roubování.

Podnože množené generativně se nazývají:

Plaňka – podnož vypěstovaná ze semen planých stromů.

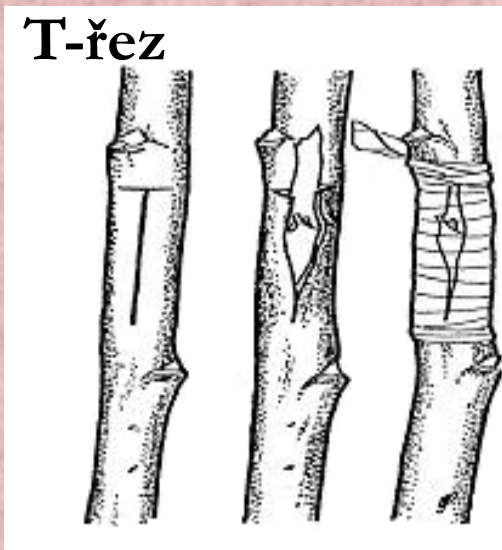
Semenáč – podnož vypěstovaná ze semen kulturní rostliny.

Vegetativní rozmnožování

- nejdůležitější způsob získávání nových jedinců u ovocných rostlin.
- **Vzniká při něm nový jedinec (dceřiná rostlina) z části původní (mateřské) rostliny.**
- Tento postup množení umožňuje získat velké množství geneticky naprosto shodných jedinců, u kterých jsou zachovány všechny vlastnosti mateřské rostliny.
- Vegetativním množením nekontrolovaného rostlinného materiálu velice **snadno šíří virové choroby.**
(Klasickým příkladem je šíření virové šarky u slivoní).

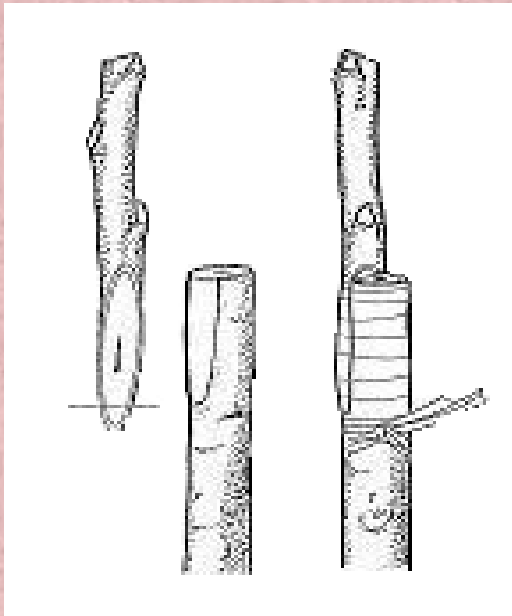
Očkování

- Očkování spočívá v tom, že ve výšce 0,1 až 0,2m nad zemí vsadíme seříznuté očko ušlechtilé odrůdy se štítkem na očištěnou podnož.
- Technika očkování - T-řez
očkovacím nožem nařezáváme kůru podnože včetně lýka do tvaru písmene T a do vzniklé štěrbiny vsuneme očko se štítkem.

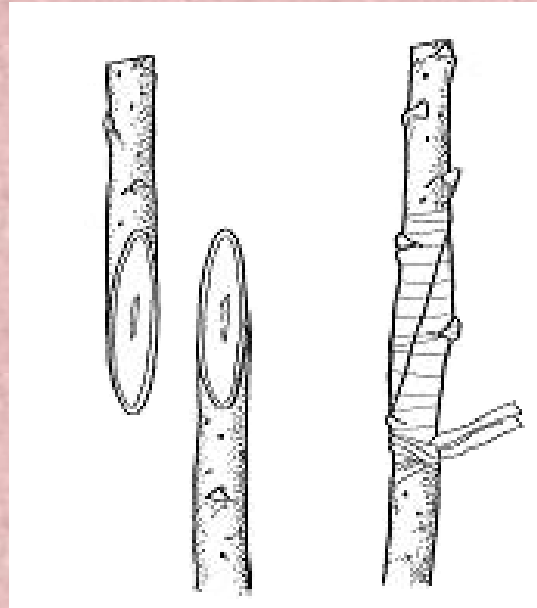

Roubování

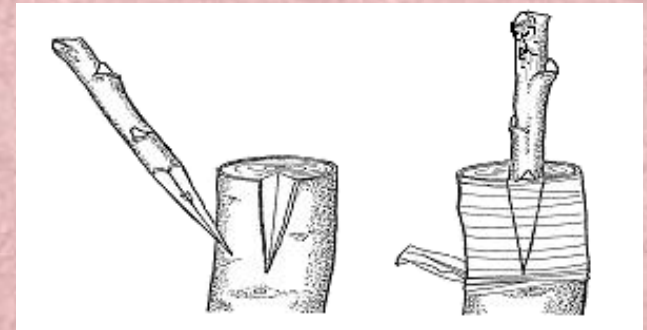
- **Roubování** je způsob zušlechtování ovocných a okrasných stromů, vinné révy a keřů.
- Spočívá v přenesení části **rostliny (roubu)** na jinou **rostlinu (podnož)** a jejich funkční **spojení (srůstem)**.

Roubování obyčejnou kopulací

Roubování plátkováním

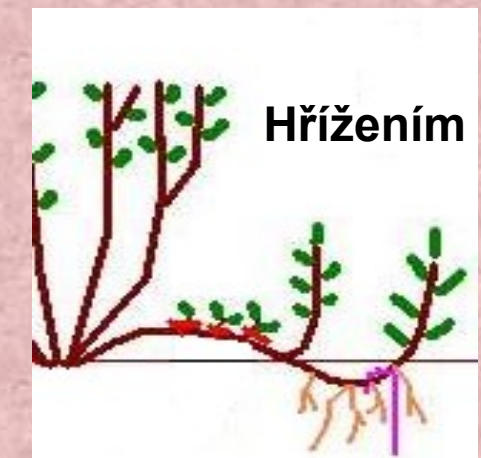
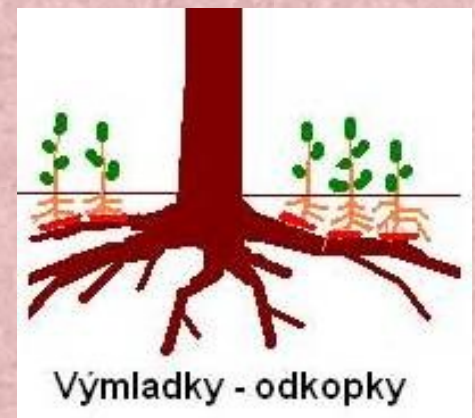
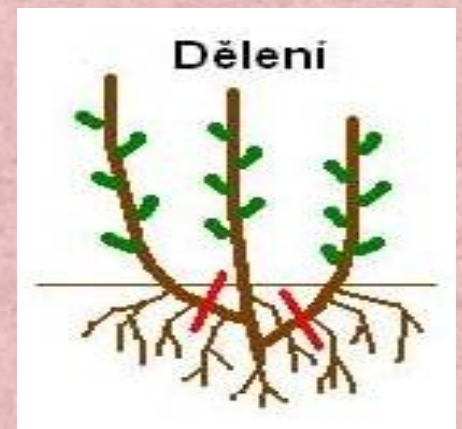
Roubování na kozí nožku

Dělením trsů – dělení matečné rostliny-
každý nový jedinec má dostatečný
kořenový systém i nadzemní část. (maliník)

Odkopy – odkop, je rostlina, která vyrůstá
z adventivního pupene mateřské rostliny.
(švestky,višně)

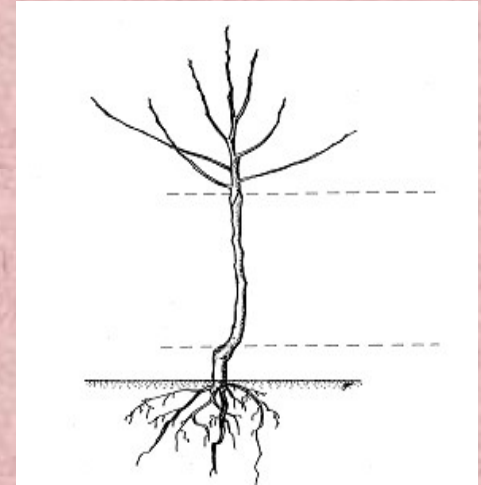
Hřížením – hříženec se vypěstuje z
jednoletého výhonu pohříženého do
země, který po určité době zakoření.
(bobulové ovoce)

Množení šlahouny - jde o oddělování
zakořeněných i nezakořeněných šlahounů
(jahody).

Vypěstovaný stromek sestává ze tří částí:

- žádané odrůdy, která tvoří korunku
- kmenotvorné odrůdy (mezikmenu)
- podnože (kořenů) upevňující rostlinu v půdě

Kmenné tvary určuje výška kmene, rozlišujeme:

Vysokokmeny - do 2m (alejové stromy)

Polokmeny – do 150 cm (jabloně, slivoně, meruňky)

Čtvrtkmeny – do 100 cm

Zákrsky – do 60 cm

Ošetřování ovocných výsadeb

- Ovocné dřeviny usměrňujeme v růstu a plodnosti především **řezem a hnojením**.
- **Řez** – tvarování koruny je podmíněno biologickými a ekonomickými hledisky.
- Řez ovlivňuje – růst koruny i kořenového systému, plodnost, množství a kvalitu ovoce, životnost a zdravotní stav ovocných dřevin.
- Řez v období vegetace podporuje plodnost, řez v období vegetačního klidu podporuje růst.
- Řez – letní, zimní, dlouhý, krátký, udržovací, zmlazovací ad.
- **Hnojení** – můžeme jím ovlivnit plodnost a kvalitu sklizně ovoce.
- Živiny doplňujeme – statkovými i průmyslovými hnojivy

Jabloň domácí (*Malus silvestris*)

Foto: Aime Anderberg

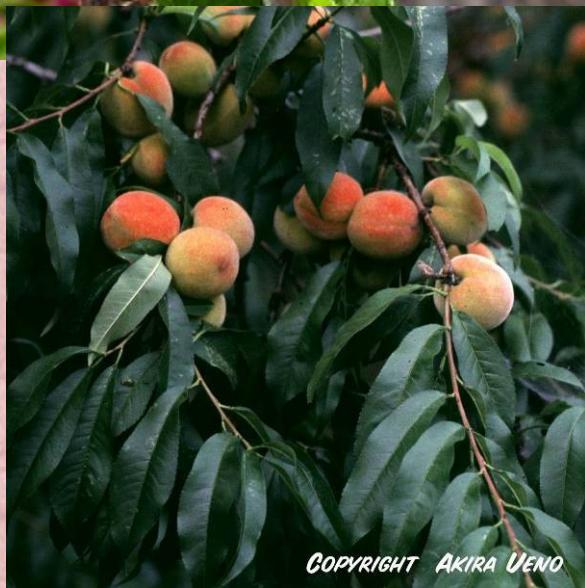
Hrušeň obecná (*Pyrus communis*)

Třešeň (*Prunus*)

Broskvoň obecná (*Prunus persica vulgaris*)

Meruňka obecná
(*Prunus armeniaca vulgaris*)

Líska obecná (*Corylus avellana*)

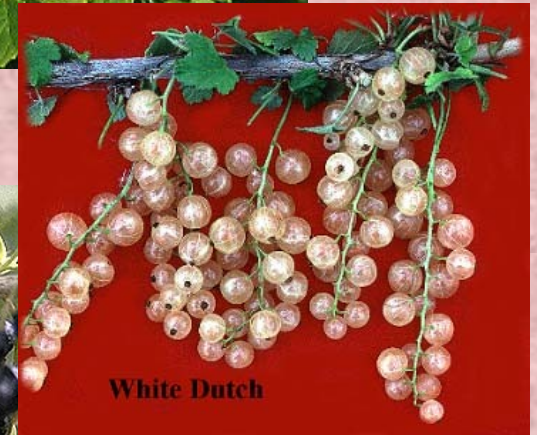

Ořešák královský

(Juglans regia)

Rybíz (*Ribes*)

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

Jahodník (*Fragaria*)

A cluster of bright yellow daffodils in bloom, surrounded by green foliage and moss. The flowers are the central focus, with their characteristic six petals and central corona. The background consists of various green plants, including what appears to be a small evergreen tree on the left and moss on the ground.

**Děkuji za pozornost
Přeji hezké odpoledne**